

XX. pracovná konferencia Artériová hypertenzia

11. – 13. máj 2005, Bratislava

V dňoch 11. – 13. mája 2005 sa konala v Bratislave v budove Správy účelových zariadení Ministerstva zahraničia SR jubilejná XX. pracovná konferencia „Artériová hypertenzia“, ktorú usporiadala Slovenská hypertenziologická spoločnosť (SHS) pod záštitou ministra zdravotníctva Rudolfa Zajaca, rektora Slovenskej zdravotníckej univerzity Prof. MUDr. J. Štencla, CSc., a predsedu Slovenskej lekárskej spoločnosti Prof. MUDr. P. Krištúfka, CSc. v spolupráci so Slovenskou kardiologickou spoločnosťou (SKS), Slovenskou internistickou spoločnosťou, Slovenskou angiologickou spoločnosťou a Slovenskou geriatrickou spoločnosťou. Konferencia, na ktorej sa zúčastnilo do 200 lekárov (a to napriek bohatému májovému kalendáru na odborné akcie), kardiológov, internistov, všeobecných lekárov, experimentálnych pracovísk, predchádzala Svetovému dňu hypertenzie, ktorý vyhlási-

la Svetová zdravotnícka organizácia spolu so svetovou ligou proti hypertenzii a Medzinárodnou hypertenziologickou spoločnosťou na deň 14. mája. Musíme s poľutovaním konštatovať, že okrem niekoľkých masovokomunikačných médií (Slovenská televízia, Pravda, Korzár) sa tejto udalosti nevenovala primeraná pozornosť. A práve artériová hypertenzia (AH) patrí medzi najfrekvencovanejšie a najzávažnejšie neinfekčné hromadne sa vyskytujúce ochorenia súčasného sveta a zároveň je jedným z hlavných rizikových faktorov aterosklerózou podmienených chorôb.

Tieto skutočnosti zdôraznil v úvode svojho pozdravného listu minister zdravotníctva účastníkom konferencie. List z poverenia ministra prečítal na slávnostnom otvorení riaditeľ odboru MUDr. R. Vetrák. „Dôležitá je komplexnosť liečby artériovej hypertenzie. Teda zameranie sa nielen

na vysoký krvný tlak, ale aj na cholesterol, cukrovku a ďalšie, pretože práve súhra týchto rizikových faktorov je najviac nebezpečná“.

Z ďalšej časti listu vyberáme niektoré podnetné myšlienky: „Vstup do Európskeho spoločenstva nás zaväzuje byť čo najlepší, konkurencie schopní, schopní poskytnúť zdravotnú starostlivosť na európskej úrovni. Som presvedčený, že máme všetky predpoklady na to, aby sme európskym štátom boli rovnocennými partnermi aj v zdravotníctve. Máme záujem o úzku spoluprácu predovšetkým so susednými štátmi, s ktorými vychádzame z veľmi podobných základov. Som rád, že naše zariadenia dosahujú európsku úroveň, i keď naše podmienky sú s inými štátmi EU častokrát neporovnateľné. Na druhej strane musíme byť kritickí a vidieť problémy, ktoré treba riešiť. Musíme postupne zlepšovať zdravotnú starostlivosť pre všetkých, a to je najväčšia výzva nielen pre mňa a môj tím, ale pre každého ministra, ktorý tu bude v budúcnosti“. Účastníkom konferencie na slávnostnom otvorení srdečne zaželeli úspešné rokovanie Prof. Štencl a Prof. Krišťufek. Účast všetkých čestných hostí a najmä list ministra zdravotníctva prijali prítomní s veľkým zadosťučinením ako prejav uznania za prácu, ktorú vykonávajú členovia SHS.

Vedecký program konferencie bol obsahovo bohatý a dosiahol vysokú odbornú úroveň, za čo patrí uznanie všetkým aktívnym účastníkom. Bol to iste tiež výsledok odbornej vedeckej spolupráce výboru SHS (v úvode vymenovanými) odbornými spoločnosťami a tiež s farmaceutickými firmami, ktoré prispeli hodnotnými sympóziami. Všetky prednášky sú už zverejnené na stránkach nášho oficiálneho časopisu Kardiológia, preto odbornému programu venujeme celkový, všeobecnejší pohľad.

V stredu (11. mája) odpoľudnia po krátkom príhovore predsedu SHS začala konferencia pod predsedníctvom M. Sninčáka a Š. Farského. Tento úvodný blok sa prevážne venoval otázkam hypertenzie (H) v staršom veku (od epidemiológie, cez diagnostiku a jej liečbu), ďalej všeobecne epidemiológii H v SR, ale aj juvenilnej H, ktorej výskyt narastá, a otázkam experimentálnej H v priebehu ontogenetického vývoja.

Prvý deň konferencie uzavrelo sympóziu firmy Boehringer Ingelheim *Hypertenzia v rámci metabolického syndrómu – nové prístupy* (predseda I. Riečanek). Prednášatelia (B. Krahulec, P. Jonáš, G. Kamenský, Uličiansky) zaujali početné aktívne auditórium modernými pohľadmi na metabolický syndróm a úspešne tak ukončili tento prednáškový cyklus v rámci Slovenska (predtým Žilina, Banská Bystrica, Košice). Vo štvrtok (12. mája) po slávnostnom oficiálnom otvorení konferencie v dopoludňajšom bloku vystúpili s vyžiadanými prednáškami I. Riečanek, R. Cífková, Buc, ďalej P. Jonáš a A. Baráková. Pozornosť vzbudilo vystúpenie R. Cífkovej, ktorá sa venovala podrobne epidemiológii metabolického syndrómu v Českej republike. Aktuálne údaje potvrdili v našej populácii veľký výskyt metabolického syndrómu, ktorého kontrola sa stáva veľkou úlohou českých a slovenských kardiológov, internistov, diabetológov, praktických lekárov a ďalších odborníkov. Rovnako živý záujem vzbudilo sympóziu firmy Servier *Kauzálna liečba hypertónie s rôznym stupňom kardiovaskulárneho rizika* s vybranými prednáškami A. Remková, V. Badu a Š. Farského.

Posterová sekcia (v priebehu obedňajšej prestávky) nebola obsiahla, ale všetkých deväť príspevkov bolo na pozoruhodnej odbornej aj výtvarnej úrovni, čo sa zákonite odrazilo v obsahovo bohatej diskusii, pod vedením koordinátoriek E. Kellerovej, E. Pastrnákovej.

V odpoľudňajšom programe zaujali najmä blokom prednášok Slovenskej kardiologickej spoločnosti: G. Kaliská *Arytmie u hypertónie*; P. Chňupá *Disekcia aorty ako komplikácia artériovej hypertenzie*; S. Filipová *Profiluje hypertónik z liečby hypolipidemikami?* a blok prednášok Slovenskej angiolologickej spoločnosti: E. Ambrózy a spol. *Hypertenzia a periférne artériové obliterujúce ochorenie*; V. Štvrtinová a spol. *Je nevyhnutné merať krvný tlak na oboch horných končatinách?* E. Hirnerová a spol. *Renovaskulárna hypertenzia – problémy diagnostiky a liečby*; A. Mistrík *Duplexná ultrasonografia v diagnostike stenóz renálnych artérií*. Oba bloky sa úspešne zamerali na problémy dennej klinickej praxe.

Vhodným prepojením uvedených blokov odborných spoločností boli zaujímavé prednášky, ktoré sa venovali novým smerom a pohľadom na

diagnostiku a liečbu H (Z. Mikeš a spol. *Bryndza – nové hypertenzívum?*; Farkaš a spol. *Senzitívita baroreflexu pri hypertenzii*; V. Fedelešová a R. Džurík *Pôvod hypertenzie v rámci metabolického syndrómu*, D. Škultétyová a spol. *Endotelová dysfunkcia a zápalové markery u hypertónikov*).

Odborný program druhého dňa úspešne zavŕšilo sympóziu firmy Gedeon Richter *o lizinopriľe pri liečbe metabolického syndrómu a hypertenzie* (J. Murín, A. Vachulová, J. Lietava).

V piatok už o 8,00 h boli pracovné raňajky, ktoré sponzorovala firma Fournier. Odborným pokrmom boli prednášky na tému *Imidapril – nový ACE inhibitor v Slovenskej republike* (autori S. Filipová, V. Fedelešová, J. Kasper jr.). Bezprostredne nasledoval blok prednášok Slovenskej internistickej spoločnosti, ktorému predsedali J. Murín a J. Bulas: A. Remková a spol. *Intimomediálny komplex u pacientov s hypertenziou vo vzťahu k manifestnému klinickému ochoreniu*; J. Bulas a spol. *Význam kompenzácie hypertenzie pre odhad kardiovaskulárneho rizika*; J. Murín a spol. *Chronické srdcové zlyhanie u diabetikov 2. typu*.

Cena tohto bloku spočívala v tom, že problematiku H pracovníci I. internej kliniky LFUK spracovali a osvetlili na vlastnom klinickom materiáli.

V piatok ešte boli ďalšie tri hodnotné programové bloky: prvému predsedali J. Payer a J. Sirotiaková; druhému E. Čižmárová a J. Mazúr st.; tretiemu K. Beňová a Gašpar. Odozneli v nich vyžiadané prednášky (J. Payer a spol. *Primárny hyperaldosteronizmus*; Z. Killinger *Kardiovaskulárne riziko a liečba nesteroidnými antireumatikami*; J. Kasper *Ovplyvnenie endotelovej funkcie u pacientov s artériovou hypertenziou*).

Z ostatných prednášok zaujala najviac problematika obštrukčného spánkového apnoe pri AH (Szaboová a spol.), hypertenzie v postmenopauze (J. Sirotiaková a spol.); cerebrálneho infarktu, ktorý originálnymi pozorovaniami zdokumentoval Bartko, artériovej hypertenzie po transplantácii srdca (I. Štefanková a spol.); artériovej hypertenzie po korekcii koarktácie aorty (K. Kanáliková, M. Holomán); artériovej hypertenzii a športovej aktivity (Meško), a štúdia BENEDICT (Mikroalbuminúria u hypertenzných diabetikov 2. typu – referoval Sedlák). Príspevky K. Beňovej s Novotným a J. Mazúra st. s Mazúrom ml. zdôraznili, že správna diagnostika a liečba H sú nepretržitým procesom, ktorý nezlepšia iba samé, akokoľvek kvalitné a aktualizované odporúčania. Prvoradým predpokladom úspešnej kontroly H je ich spoľahlivé osvojenie a implementácia do odbornej činnosti predovšetkým praktického lekára.

Vďaka disciplinovanosti prednášajúcich odborný program konferencie sa skončil v plánovanom časovom limite. Úroveň prednášok upútala a značná časť účastníkov zotrvala až do záveru konferencie.

V náplni konferencie (vo štvrtok) boli ešte dve programové súčasti, ktoré si pre svoj odborne organizačný a spoločenský význam zaslúžia osobitnú zmienku, a to odpoľudňajšia plenárna schôdza členov SHS a večer slávnostné odovzdanie ocenení SHS a SLS spojené s koncertom.

Plenárna schôdza sa v prvej časti venovala aktivitám SHS v predchádzajúcom roku s hlavným zameraním na XIX. pracovnú konferenciu, ktorá sa uskutočnila 20. – 21. mája v Prešove. Správu podala K. Beňová, jedna z organizátorov konferencie. Pri tejto príležitosti Spolok lekárov v Prešove udelil medailu J. A. Reimana predsedovi SHS Prof. Balazovjehovi. Hlavnými témami vedeckého programu boli odporúčania JNC 7 a Odporúčania Európskej hypertenziologickej spoločnosti (ESH) a Európskej kardiologickej spoločnosti (ESC) v manažmente artériovej hypertenzie, publikované v roku 2003, epidemiológia hypertenzie na Slovensku, (účastníci konferencie boli oboznámení s predbežnými výsledkami Klinickoepidemiologickej štúdie hypertenzie a ostatných rizikových faktorov koronárnej aterosklerózy v Slovenskej republike 2001 – 2003), kardiovaskulárne komplikácie pri hypertenzii, oftalmologické komplikácie pri hypertenzii, sekundárna hypertenzia so zameraním na nefrogénnu hypertenziu, izolovaná systolická hypertenzia a hypertenzia v staršom veku.

V rámci konferencie sa uskutočnili sympózia firiem Abbott Laboratories, Novartis, Solvay farma, Berlin-Chemie/Menarini a Sanofi-Synthelabo.

Obohatením pracovnej konferencie bolo aj športové podujatie, na ktorom si účastníci mohli otestovať svoje fyzické schopnosti pod odborným vedením, a ktorého cieľom bolo pripomenúť dôležitosť pravidelného aeróbného tréningu.

20. mája 2004 sa vo večerných hodinách v priestoroch hotela Dukla uskutočnil Spoločenský večer, ktorý účastníkom konferencie spríjemnila typická ľudová hudba šarišského regiónu.

S činnosťou Lígy proti hypertenzii oboznámil prítomných predseda lígy Doc. Š. Farský. V priebehu roka 2004 sa zrealizovali početné stretnutia s laickou verejnosťou, uverejnili sa výzvy pre spoluobčanov k úprave životospôsobnosti v zvislosti k eliminácii vysokého TK. Stále však abscentuje neprerušovanosť, kontinuita aktivít vo zvyšovaní zdravotníckeho uvedomenia obyvateľov a väčšia zainteresovanosť masovokomunikačných prostriedkov.

Správa o činnosti za posledné obdobie od volieb nového výboru SHS (19. november 2004) predniesol novozvolený predseda Prof. I. Riečanský. Obdobie (december 2004 – máj 2005) bolo vyplnené administratívnymi prácami spojenými so zmenou výboru a premiestnením jej sekretariátu a najmä s prípravou terajšej konferencie. Termín jej konania sa musel prispôbiť mnohým objektívnym danostiam, najmä rešpektovaním termínového kalendára odborných podujatí nielen doma, ale aj v zahraničí (Česko, Maďarsko). Za doterajšiu štvorročnú prácu pri organizovaní odborného života spoločnosti je milou povinnosťou aj z tohto miesta ešte raz poďakovať predchádzajúcemu výboru SHS, no predovšetkým jej predsedovi Prof. Balazovjehovi, ktorý dve funkčné (osem rokov) obdobia stál na čele SHS a stál pri jej zrode, keď predtým viedol Pracovnú skupinu pre H Slovenskej kardiologickej spoločnosti za svedomitú oduševnelú prácu. Zaslúhy Prof. Balazovjeha o rozvoj SHS výbor ocenil jeho menovaním za čestného predsedu SHS a čestného člena SHS.

Za najhlavnejšie úlohy výboru SHS pre nasledujúce funkčné obdobie považuje výbor aktivizáciu členskej základne a jej rozšírenie, tak, aby zodpovedalo zdravotnému a celospoločenskému významu H. V realizovaní tohto zámeru je nezastupiteľná vzájomne prospešná spolupráca s odbornými spoločnosťami SLS, ktorých pracovnou náplňou je H (či už v oblasti experimentálneho výskumu, kliniky, prevencie, organizácie atď.). Na tomto úseku sú v práci SHS veľké rezervy. Podobne treba ešte viac zintenzívniť spoluprácu so zahraničnými hypertenziologickými spoločnosťami. Medzinárodná spolupráca sa musí stať jednou zo základných zložiek činnosti SHS. Tu budeme ďalej rozvíjať tradičné kontakty s Českou HS, s jej novým výborom na čele s Prof. J. Widimským Jr., a spoluprácu s hypertenziologickými spoločnosťami okolitých štátov. Do sféry tejto problematiky spadá účasť našich mladých výskumných adeptov hypertenzie (do 35 rokov) na medzinárodnej letnej škole H vo Višegrade (Maďarsku) 24. – 30. septembra t. r. Na školu v súlade s kritériami vysiela SHS dvoch účastníkov Dr. Farkaša zo IV. internej kliniky FN, Košice a Dr. Líšku z Kardiologickej kliniky SÚSCH, Bratislava.

Aktivita SHS sa buduje vedeckou a publikačnou aktivitou jej členov a tú je nevyhnutné zintenzívniť. Na prezentáciu našej práce máme vynikajúce podmienky – poskytujú ich odborné periodiká Kardiológia, ktorá je aj oficiálnym časopisom SHS. Výbor preto vyzýva všetkých členov k využívaniu tejto stále nedocenennej možnosti, akú nemá napríklad ani Česká hypertenziologická spoločnosť.

Informovanosť a aktivitu členov SHS zaiste podstatne zvýši internetová stránka SHS. Táto je už v skúšobnej prevádzke od minulého roka. O jej vznik sa najväčšmi zaslúžil Doc. Sninčák. Internetovú stránku treba ešte dotvoriť, čo je úlohou novej redakčnej rady menovanej výborom. Všetky aktivity SHS, domáce, medzinárodné odborné akcie, postgraduálne vzdelávacie kurzy SZU a ďalšie činnosti tu budú zverejnené. Rovnako tiež zápisnice zo zasadaní SHS, ktoré bude uverejňovať aj časopis Kardiológia (prvá zápisnica bude takto zverejnená z výboru SHS konaného 11. mája).

SHS čakajú ešte početné úlohy. Viaceré už predostrel editoriaľ predsedu SHS [Cardiol 2005;14(1):9–10], ďalšie aktuálne uvedie spomínaná zápisnica. Na ich realizovanie zatiaľ nebol dostatočný časový priestor. Verím, že v tomto smere činnosť výboru bude sústredená a jednotná, a tým aj úspešná.

Správu výboru SHS o činnosti prijalo plénum bez závažných pripomienok, rovnako ako správu o hospodárení SHS za rok 2004 (pripravila

podkladníčka Doc. Sirotiaková). Evidenčná kontrola finančných príspevkov je trvalá, zabezpečovaná administratívne zo SLS. Môže sa s uspokojením konštatovať, že hospodárenie je ziskové, čo výbor SHS pri plnej kontrole členskej základne SHS bude využívať na skvalitnenie práce spoločnosti tak zo stránky organizačnej, informačnej, ale aj na podporu vedeckej aktivity členov. Plenárna schôdza tiež schválila návrh výboru na usporiadanie budúcej XXI. pracovnej konferencie v Košiciach v roku 2006 v tradičnom jarnom termíne. Voľba metropoly východného Slovenska je vyjadrením uznania za vklad kolegov z východu našej republiky pre slovenskú hypertenziológiu.

Pracovná konferencia „Arteriálna hypertenzia“ pri svojom dvadsaťročnom jubileu bola tiež významnou a neopakovateľnou príležitosťou oceniť popredných predstaviteľov slovenskej hypertenziológie. Všetci laureáti sa vytrvalou prácou, či už v oblasti výskumu, v liečebnopreventívnej alebo epidemiologickoorganizátorskej oblasti zaslúžili o podstatný prínos a úspechy vo zvyšovaní úrovne H na Slovensku. Práca a ohlas mnohých prekročili hranice nášho štátu.

Výbor SHS udelil čestné členstvo Spoločnosti: Prof. MUDr. Ivanovi Balazovjehovi, DrSc., MUDr. Kataríne Beňovej, Doc. MUDr. Jozefovi Bulasovi, CSc., Prof. MUDr. Stanislavovi Cagaňovi, DrSc., Prof. MUDr. Rastislavovi Džuríkovi, DrSc., Doc. MUDr. Anne Egnerovej, CSc., MUDr. Ladislavovi Fajtlvi, Doc. MUDr. Štefanovi Farskému, CSc., MUDr. Viere Fedelešovej, CSc., Doc. MUDr. Slavomíre Filipovej, CSc., MUDr. Márii Gerovej, CSc., MUDr. Petrovi Jonášovi, MUDr. Eve Kellerovej, DrSc., MUDr. Jurajovi Mazúrovi, Prof. MUDr. Milanovi Pavlovičovi, CSc., Prof. MUDr. Petrovi Pontuchovi, CSc., Prof. MUDr. Igorovi Riečanskému, CSc., MUDr. Jane Sirotiakovej, PhD., Doc. MUDr. Mariánovi Sninčákovi, CSc., MUDr. Vladimírovi Spišákovi, MUDr. Dane Škulťetyovej, Doc. MUDr., Jozefovi Törökovi, CSc. Zo zahraničných hostí: Doc. MUDr. Renáte Cífkovej, CSc.

Navyše Doc. MUDr. Eve Čizmarovej, CSc. na návrh SHS udelilo prezidium SLS pri dovŕšení významného životného jubilea striebornú medailu Slovenskej lekárskej spoločnosti. Ohodnotilo jej aktivitu tak v odborných spoločnostiach, ako aj pri riadení SLS. Doc. Čizmarová bola členkou predsedníctva SLS, dlhoročnou členkou výboru Slovenskej pediatrickej spoločnosti a Slovenskej kardiologickej spoločnosti, kde stála pri zrode sekcie pediatrickej kardiológie. Patrí medzi publikačnú a prednáškovú najaktívnejších členov SHS. Systematicky sa venuje problematike juvenilnej hypertenzie.

Na záver tejto prehľadnej informácie máme milú povinnosť poďakovať tým, ktorí sa spolu s organizačným a programovým výborom SHS zaslúžili o zdarný priebeh nášho rokovania: pracovníckam sekretariátu SLS pod koordináciou pani S. Kozákovej, ďalej pani Strečkovej sekretárke SHS, farmaceutickým firmám Boehringer Ingelheim, Servier Slovensko, Gedeon Richter, Krka pre ich najväčší príspevok, ďalej firmám Hoffmann-La Roche Slovensko, Fournier Slovakia, Abbott Laboratories Slovakia, Berlin-Chemie AG, Merck, Novartis, Sanofi Aventis, Zentiva, ktoré nielen spoločensky a propagačne finančne, ale čo je cennejšie, odborne podporili našu konferenciu. Vďaka patrí tiež pracovníkom SÚZA za vytvorenie priaznivého prostredia pre odbornú aj spoločenskú časť konferencie. Firms PRESENT s.r.o. za zabezpečenie audiovizuálnej techniky, ktorá spĺňa kritériá medzinárodných vedeckých konferencií.

Spoločne si zaželajme do nasledujúcich dní veľa zdravia, pracovných úspechov, aby konferencia v Košiciach bola zo všetkých stránok zdarným vstupom do tretej desiatky našich odborných stretnutí a potvrdením stúpajúcej úrovne slovenskej hypertenziológie.

Prof. MUDr. Igor Riečanský, CSc., FESC, FASA
predseda SHS